

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
Факультет сценічного мистецтва
Кафедра майстерності актора

ГРИМ

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності
026 «Сценічне мистецтво»,
ОПП «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно»

Харків , 2024

УДК 792.024.3(073)

Г 84

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 8 від 28.02.2024 р.)

Рецензенти:

Віталій МІЗЯК, кандидат мистецтвознавства, завідувач кафедри майстерності актора Харківської державної академії культури.

Людмила КОЛЧАНОВА, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри майстерності актора та режисури драматичного театру Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського.

Укладач:

О. В. Проскурякова, викладач

Г 84 Грим : програма та навч.-метод. матеріали до курсу для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти зі спец. 026 «Сценічне мистецтво», ОПП «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно» / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т сценічного мистецтва, Каф. майстерності актора ; [уклад. О. В. Проскурякова]. Харків : ХДАК, 2024. 55 с.

Навчальний курс «Грим» забезпечує формування теоретичних знань і практичних навичок гримувального мистецтва, що є частиною зовнішньої характеристики сценічного образу. Курс розроблено для професійної підготовки акторів.

Для викладачів та студентів-бакалаврів спеціальності 026 «Сценічне мистецтво».

УДК 792.024.3(073)

© Харківська державна академія культури, 2024 р.

© О. В. Проскурякова, 2024 р.

ЗМІСТ

Загальна інформація про дисципліну	4
Анотація дисципліни	4
Політика дисципліни	9
Тематика практичних занять	11
Методичні рекомендації до практичних занять	27
Самостійна робота	32
Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів	33
Тестові завдання.....	35
Теми рефератів та презентацій.....	41
Перелік питань до семестрового контролю	42
Словник термінів.....	43
Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання	49
Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна	50
Рекомендовані джерела інформації	51

1.ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

1	Назва дисципліни	Грим
2	Викладач	Олександра Вячеславівна Проскурякова
3	Контактні дані викладача (роб.тел., емейл)	oleksandra@xdak.ukr.education
4	Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	Курс за вибором
5	Рік підготовки	3
6	Семестр	1, 2
7	Лекції (год.)	–
8	Практичні (семінарські, лабораторні) заняття (год.)	90
9	Самостійна робота (год.)	180
10	Індивідуальна робота (год.)	–
11	Кількість кредитів	9
12	Загальна кількість годин	270
13	Види поточного контролю	залік (1 семестр)
14	Вид підсумкового контролю	іспит (2 семестр)

2. АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Місце дисципліни в програмі навчання.

Дисципліна «Грим» - одна із найважливіших практичних дисциплін у комплексі підготовки акторів драматичного театру і кіно. Продовжуючи традиції театральної педагогіки України в галузі акторської майстерності, курс «Грим» призначається студентам спеціалізації «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно» і широко використовує новітні методичні постанови щодо виховання у

студента розуміння еталонів краси у різних історичних епохах, естетичних та стилістичних принципів створення образу за допомогою різноманітних зовнішніх засобів, технік та технологій. Головні принципи навчання: комплексність викладання всіх аспектів гримувального мистецтва.

Дисципліна потребує бази, отриманої у ході навчання за бакалаврською програмою за спеціальністю «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно».

2.2. Пререквізити та постреквізити дисципліни.

Пререквізити: Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисципліни «Майстерність актора», «Історія театру» та «Історія костюму».

Постреквізити: Здійснення навчального курсу «Грим» відбувається у тісній взаємодії з предметом «Майстерність актора». Засвоєння основних прийомів та засобів гримування задля створення та реалізації повноцінного сценічного образу.

2.3. Мета вивчення дисципліни – надати теоретичні та практичні навички створення сценічного образу за допомогою зовнішньої характеристики.

2.4. Завдання вивчення дисципліни: полягає в тому, щоб навчити майбутніх спеціалістів технікою рис обличчя у відповідності до створеного образу за допомогою гриму, косметики, спеціальних фарб та постижерських виробів. Крім навичок гримування курс спрямований на виховання розуміння еталонів краси у різних історичних епохах, естетичних та стилістичних принципів створення сучасного образу, яким підпорядковується костюм, реквізит, бутафорія. Курс приділяє особливу увагу різноманітним жанрам естради (гротесковий, умовний, цирковий грим, тощо).

2.5. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

У студентів мають бути сформовані наступні загальні компетентності:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність орієнтуватися у предметній області та розумітися на професійній діяльності.
- Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- Здатність приймати нестандартні рішення, вирішувати проблемні ситуації.
- Здатність к адаптації до нових ситуацій, переоцінці накопиченого досвіду, аналізу своїх можливостей.
- Здатність працювати в театральному колективі.

Професійні компетентності:

- Здатність дотримуватися норм професійної етики.
- Здатність до професійної мобільності та уміння адаптуватися до нових завдань.
- Здатність до самоорганізації, критики та самокритики.
- Здатність застосовувати фахові знання на практиці.
- Здатність визначати індивідуальні потреби.

У студентів мають бути сформовані наступні фахові компетентності:

- Здійснювати акторську діяльність у соціально значимих міжнародних, регіональних, обласних, муніципальних театральних установах, спрямованих на художньо-естетичний розвиток усіх категорій населення.
- Генерувати ідеї та здійснювати інтерпретацію сценічного образу (дійової особи вистави).
- Оперувати специфічною системою виражальних засобів (пластично-зображальними, акторсько-виконавськими) при створенні та презентації сценічного образу.
- Здійснювати вибір художнього твору (з подальшим його аналізом) для показу (демонстрації); визначати спосіб його інтерпретації.
- Викладати дисципліни, що пов'язані з майстерністю актора у загальноосвітніх школах, організаціях професійної освіти та додаткової освіти для дітей і молоді.

Уміння:

- вірно розуміти завдання, що перед ними ставляться, на основі отриманої від викладача вербальної інформації, без додаткової демонстрації викладачем гримувальних схем;
- вірно виконувати на практиці отримане завдання за відведений період часу;
- запам'ятовувати (тобто фіксувати) отримане завдання та самостійно працювати над удосконаленням техніки його виконання;
- застосовувати отримані знання у практичній діяльності;
- працювати в різних жанрах і техніках;
- орієнтуватися у термінології та історії гримувального сцетства

- вміти працювати з референсами та ескізами;
- поєднувати роботу над зовнішньою характеристикою образу з внутрішньою.

Комунікація.

- надавати фахівцям і нефахівцям інформацію, ідеї та власний досвід в галузі професійної діяльності;
- розуміти значення культури як форми людського існування, цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва;
- вільно застосовувати основні принципи творчого розвитку сценічного мистецтва, намагаючись впливати на соціокультурні зміни.

Автономія та відповідальність.

Випускник програми повинен бути відповідальним за розвиток професійного знання і практик, зокрема:

- відповідати за налагодження гармонійних відносин у колективі;
- бути здатним вчитися впродовж життя, здатним до подальшого навчання з високим рівнем автономності;
- бути відповідальним за професійний розвиток окремих осіб та/або театральних колективів;
- приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах розвитку театального мистецтва;
- бути здатним самостійно виконувати творчі завдання.

У результаті навчання студенти повинні:

- Набути концептуальні знання, включаючи певні знання сучасних досягнень в сценічному мистецтві та виробництві;

- Вільно володіти основними положеннями теорії майстерності актора та професійною термінологією.
- У процесі навчання та професійної діяльності набути концептуальні знання, включаючи певні знання сучасних досягнень в сценічному мистецтві та виробництві;
- Вміти критично осмислювати основні теорії, принципи, методи і поняття у навчанні та професійній діяльності;
- Бути здатним реалізувати державний стандарт і навчальні програми; ПРН5. Вільно володіти основними положеннями теорії майстерності актора та професійною термінологією.
- Надавати фахівцям і нефахівцям інформацію, ідеї та власний досвід в галузі професійної діяльності;
- Бути здатним вчитися впродовж життя, здатним до подальшого навчання з високим рівнем автономності;
- Бути здатним самостійно виконувати творчі завдання.

3. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Політика виставлення оцінок (пропущені заняття, відпрацювання пропусків): кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених студентам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу студента; у випадку невиконання всіх зазначених завдань, до екзамену здобувач не допускається; пропущені заняття мають бути відпрацьовані (всі практичні завдання повинні бути виконані).

3.2. Політика академічної поведінки та доброчесності (плагіат, поведінка в аудиторії): конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем. Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Недопустимі підказки під час усного опитування та списування у ході

контрольних робіт, на іспиті. **Норми академічної етики:** дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; використання гаджетів заохочується лише при дистанційній роботі.

3.3. Програма навчальної дисципліни:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
РОЗДІЛ 1. Технологія гриму та основи гримувального мистецтва.						
Тема 1. Вступ. Предмет, структура та завдання курсу;	2		2			
Тема 2. Історія гримувального мистецтва та косметики;	16		2			14
Тема 3. Загальні правила гігієни гриму;	12		2			10
Тема 4. Технічні засоби гриму;	12		2			10
Тема 5. Анатомічні та композиційні основи гриму;	24		10			14
Тема 6. Основні прийоми гримувального мистецтва.	10		2			8
РАЗОМ	76		20			56
РОЗДІЛ 2. Види гриму.						
Тема 7. Корегуючий грим.	22		8			14
Тема 8. Грим художого та повного обличчя.	20		8			12
Тема 9. Расовий та національний грим	22		10			12
Тема 10. Віковий грим.	24		10			14
Тема 11. Лінійні та умовні	22		10			12
РАЗОМ	110		46			64
РОЗДІЛ 3. Грим та сценічний образ						
Тема 12. Жанровий грим	42		12			30
Тема 13. Стиль та образ	42		12			30
РАЗОМ	84		24			60
<i>Усього годин</i>	<i>270</i>		<i>90</i>			<i>180</i>

4. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

РОЗДІЛ 1. Технологія гриму та основи гримувального мистецтва.

Тема 1: Вступ. Предмет, структура та завдання курсу.

Тема: Вступ. Предмет, структура та завдання курсу;

Мета: встановлення базового рівня знань студентів про гримувальне мистецтво та ознайомлення їх із загальною структурою та майбутніми завданнями курсу. Заняття має надати контекст для подальшого вивчення та розвитку в цій галузі.

Завдання:

1. Презентація гриму як мистецтва

- Знайомство із загальною історією та розвитком гримувального мистецтва.
- Визначення важливості гриму у різних сферах: театр, кіно, фотографія, виставки та інше.

2. Обговорення предмету та структури курсу

- Розкриття тематичних блоків та питань, які будуть розглядатися протягом курсу.
- Визначення основних компетенцій та навичок, які учасники отримають під час навчання.

3. Практична частина: Вивчення основних інструментів та матеріалів гриму

- Пояснення використання різних типів пензлів, косметичних засобів, та інших необхідних інструментів.
- Демонстрація базових технік нанесення гриму на обличчя.

4. Завдання для домашнього опрацювання.

- Завдання на читання або перегляд додаткових матеріалів щодо історії гриму та сучасних тенденцій у гримувальному мистецтві.
- Виконання короткого практичного завдання: спробувати нанести простий грим на обличчя та зробити короткий відгук про власний досвід.

Тема 2: Історія гримувального мистецтва та косметики.

Тема: Історія гримувального мистецтва та косметики;

Мета: глибше вивчити етапи розвитку гримувального мистецтва та косметики, розкрити вплив різних епох та культур на формування гримувальних традицій і косметичних засобів. Студенти мають отримати розширені знання про еволюцію гриму та косметики в різних частинах світу.

Завдання:

1. Робота з візуальним матеріалом

- Дослідження впливу давнього Єгипту, Греції, Риму на розвиток гриму та косметики.
- Розгляд рольової косметики у середньовіччі та ренесансі.

2. Аналіз культурних відмінностей. Робота з ескізом.

- Обговорення використання гриму в різних культурах та його символіка.
- Порівняння традицій та стилів гриму в різних епохах.

3. Дослідження та обговорення ключових подій у розвитку косметичної індустрії

- Вивчення періодів, коли відбувалися значущі технічні та культурні інновації у виробництві косметичних засобів.
- Аналіз впливу науки та технологій на косметичну промисловість.

4. Відтворення історичних образів

- Спроба відтворити традиційні гримові образи з певних історичних епох.

- Використання знань про історію гриму для створення автентичних образів.

Тема 3: Загальні правила гігієни гриму.

Тема: Загальні правила гігієни гриму;

Мета: розглянути важливість та правила гігієни при роботі з гримом. Учасники повинні зрозуміти необхідність дотримання високих стандартів гігієни для збереження здоров'я, як власного, так і клієнтів.

Завдання:

1. Розробка та представлення гігієнічного протоколу для гримування, включаючи рекомендації щодо вибору та обробки косметичних засобів та інструментів.
 - Обговорення важливості гігієни при роботі з гримом у професійному середовищі.
 - Визначення основних ризиків та наслідків недотримання гігієнічних стандартів.
2. Правила особистої гігієни для гримера
 - Розгляд обов'язкових етапів особистої гігієни перед роботою та під час роботи.
 - Пояснення важливості тримання рук та робочих інструментів чистими.
3. Стерилізація та дезінфекція інструментів
 - Навчання правилам стерилізації та дезінфекції гримових інструментів.
 - Демонстрація ефективних методів та засобів для забезпечення безпеки.
4. Вплив гігієни на якість та тривалість макіяжу
 - Обговорення взаємозв'язку гігієни та якості макіяжу.

- Визначення технік та продуктів, які дозволяють підтримувати свіжість та стійкість гриму.

5. Реалізація процедур гігієни

- Виконання практичних завдань щодо дотримання гігієни перед, під час та після роботи з гримом.
- Використання стерильних матеріалів та інструментів під час демонстрації.

Тема 4: Технічні засоби гриму.

Тема: Технічні засоби гриму;

Мета: ознайомлення учасників з різноманітністю та властивостями технічних засобів гриму. Студенти мають здобути розуміння різних продуктів, їхнього використання та взаємодії для досягнення конкретних ефектів у гримуванні.

Завдання:

1. Види та властивості технічних засобів гриму
 - Огляд основних категорій гримових продуктів: фарби, креми, порошки, тіні, олії, та інші.
 - Вивчення технічних аспектів вибору продуктів для різних типів шкіри та завдань.
2. Порівняння брендів та виробників
 - Розгляд популярних брендів гримових продуктів та їхніх особливостей.
 - Порівняння якості та ефективності різних засобів на ринку.
3. Техніки нанесення різних видів гриму
 - Демонстрація та практичне використання різних технік нанесення гриму в залежності від виду продукту.

- Вивчення технік для досягнення різних текстур та ефектів.
4. Експерименти з технічними засобами гриму
- Створення гримових образів, використовуючи різні технічні засоби та їхні комбінації.
 - Взаємодія учасників для обміну досвідом та відгуками.
5. Обговорення нових тенденцій та інновацій у модної індустрії
- Вивчення останніх тенденцій та новацій у сфері технічних засобів гриму.
 - Аналіз впливу нових технологій на розвиток гримувального мистецтва.

Тема 5: Анатомічні та композиційні основи гриму.

Тема: Анатомічні та композиційні основи гриму;

Мета: ознайомлення учасників курсу з основами анатомії обличчя та тіла, а також з елементами композиції для ефективного створення гримових образів.

Завдання:

1. Розгляд анатомічних особливостей обличчя та їх вплив на створення гриму.
 - Вивчення основних рис та форм обличчя, які важливі для гримера.
2. Практична анатомія
 - Демонстрація та практичне використання анатомічних знань під час нанесення гриму.
 - Вивчення методів корекції форми обличчя та виправлення його асиметрії.
3. Практична композиція
 - Огляд основних принципів композиції та їх застосування в гримуванні.
 - Вивчення правил розташування та взаємодії елементів гриму для створення гармонійних образів.

- Виконання практичних завдань з композиційного гриму, враховуючи анатомічні особливості обличчя та взаємодію кольорів та форм.
 - Створення образу, використовуючи знання про анатомію для найкращого підкреслення індивідуальності.
4. Аналіз та обговорення результатів
- Взаємна оцінка та обговорення гримових образів, створених учасниками.
 - Порівняння та обговорення технік композиції та використання анатомічних знань.
5. Створення портфоліо з власними роботами, де враховуються анатомічні особливості та принципи композиції.

Тема 6: Основні прийоми гримувального мистецтва.

Тема: Основні прийоми гримувального мистецтва.

Мета: ознайомити учасників курсу з різними техніками гриму, зокрема живописним та скульптурним прийомами, а також навчити застосовувати об'ємний грим для створення реалістичних та виразних образів.

Завдання:

1. Розгляд основних відмінностей між живописним та скульптурним прийомами в гримувальному мистецтві.
 - Вивчення технік створення образів з використанням кольору та світлотіні в живописному гримі.
2. Практична робота: Живописні прийоми в гримі
 - Навчання та використання живописних технік нанесення гриму для створення образів.
 - Виконання практичних завдань, в яких учасники застосовують живописні елементи в гриму.

3. Вивчення технік скульптурного гриму, які дозволяють маніпулювати формою обличчя та створювати об'ємні образи.

- Аналіз прийомів створення тіней та витягування контурів обличчя.

4. Практична робота: Скульптурні прийоми в гримі

- Використання скульптурних технік для корекції форм обличчя та нанесення тіней та світлотіней.
- Створення образів, які використовують скульптурні прийоми для досягнення бажаного ефекту.

5. Об'ємний грим: Ознайомлення та практика

- Вправи на використання об'ємного гриму для створення тривимірних образів.
- Практична робота з застосування об'ємного гриму на різних етапах гримування.

6. Створення власного гримового образу, використовуючи живописні, скульптурні та об'ємні прийоми.

- Презентація результатів та взаємна оцінка робіт.

РОЗДІЛ 2. Види гриму.

Тема 7: Корегуючий грим.

Тема: Корегуючий грим.

Мета: заняття спрямоване на вивчення технік корекційного гриму, який дозволяє виправити і надати гармонії окремим частинам обличчя.

Завдання:

1. Огляд принципів корекційного гриму та його роль у виправленні недоліків та підкресленні переваг обличчя.

- Розгляд основних продуктів та інструментів для корекційного гриму.

2. Практична частина: "Корекція форми обличчя"

- Демонстрація та використання технік корекції форми обличчя з використанням тіней та світлотіней.
- Виконання практичних завдань, спрямованих на корекцію форми обличчя для досягнення бажаного ефекту.

3. Розгляд специфіки корекції окремих елементів обличчя: очей, губ, носа тощо.

- Вивчення методів вирішення конкретних завдань корекції.

4. Виконання практичних вправ з корекції окремих частин обличчя.

- Застосування знань та навичок, отриманих на попередніх заняттях, для вирішення конкретних завдань корекції.

5. Обговорення та взаємна оцінка результатів

- Групова обговорення виконаних завдань та взаємна оцінка робіт учасників.
- Виділення успішних технік та допущених помилок для подальшого вдосконалення.

6. Створення корекційного гриму для конкретної області обличчя за вибором учасників.

7. Презентація результатів та взаємна обговорення робіт.

Тема 8: Грим художого та повного обличчя.

Тема: Грим художого та повного обличчя.

Мета: заняття спрямоване на вивчення та практичне використання технік корекції гриму для різних типів обличчя - художого та повного.

Завдання:

1. Розгляд особливостей художнього обличчя та ідентифікація технік корекції для створення збалансованих та природних образів.
 - Аналіз прийомів вирішення конкретних проблем, пов'язаних з худим типом обличчя.
2. Демонстрація та використання різних технік корекції для художнього обличчя.
 - Практичні завдання з використання гриму для вирішення специфічних завдань корекції.
3. Огляд особливостей повного обличчя та визначення ефективних технік корекції для створення симетричних та виразних образів.
 - Розгляд особливих аспектів роботи з контурним гримом та світлотінями.
4. Практична частина. Використання гриму для вирішення завдань корекції для повного обличчя.
 - Створення образів, які найкращим чином враховують особливості повного типу обличчя.
5. Загальна обговорення та взаємна оцінка
 - Обговорення виконаних завдань та взаємне оцінювання робіт учасників.
 - Виділення успішних технік та рекомендації щодо подальшого вдосконалення.
6. Презентація результатів та взаємне обговорення робіт.

Тема 9: Расовий та національний грим

Тема: Расовий та національний грим

Мета: вивчення та розуміння специфіки створення гриму для представників різних рас та національностей. Учасники отримають знання про культурні

відмінності та техніки, які дозволяють автентично втілювати різноманітні етнічні образи.

Завдання:

1. Розгляд культурних особливостей та розмаїття етнічних груп.
 - Вивчення важливості поваги та розуміння культурних аспектів при створенні гриму для різних рас.
2. Демонстрація та практичне використання технік створення гриму, відтворення характерних рис та особливостей обличчя представників різних рас.
3. Виконання практичних завдань, що дозволяють засвоїти навички роботи з різноманітністю етнічних гримів.
4. Огляд технічних вимог та особливостей створення національного гриму.
 - Розгляд важливості використання відповідних продуктів та технік для досягнення автентичності.
5. Робота над гримом: "Створення національного гриму"
 - Вивчення та використання технік, спрямованих на створення гриму, що відтворює національні особливості.
 - Створення образів, які найкращим чином втілюють національні особливості.
6. Обговорення результатів та культурного підходу
 - Групова обговорення виконаних завдань та обмін досвідом в створенні гриму для різних рас та національностей.
 - Взаємна оцінка та визначення успішних стратегій роботи з культурною специфікою.
 - Презентація результатів та взаємне обговорення робіт.

Тема 10: Віковий грим

Тема: Віковий грим.

Мета: освоїти техніки та прийомів гримування для створення переконливих образів різних вікових категорій.

Завдання:

1. Розгляд особливостей фізіології обличчя на різних вікових етапах: старечість, молодість, дитинство.
 - Аналіз важливих елементів, які допомагають створювати вірогідний віковий грим.
2. Грим для старечого образу.
 - Демонстрація та практичне використання технік створення гриму для перетворення в старіючу особу.
 - Виконання практичних завдань з використання гриму для імітації старіння.
3. Основи гриму молодого обличчя. Схема та робота з ескізом.
 - Вивчення технік, які допомагають підкреслити молодість та свіжість обличчя.
 - Аналіз популярних методів створення гриму молодого обличчя.
4. Грим для молодого образу.
 - Використання технік гримування для створення образу молодої особи.
 - Створення гармонійних та природних образів, що відтворюють молодіжний вигляд.
5. Огляд особливостей гриму для найменших: імітація дитячої шкіри та природний вигляд.
 - Вивчення прийомів створення гриму для різних вікових груп дітей.
6. Грим для дитячого образу.

- Виконання практичних завдань з використання гриму для створення дитячих образів.
- Розвивання навичок роботи з кольорами, формами та текстурами для досягнення дитячого ефекту.
- Презентація результатів та взаємне обговорення робіт.

Тема 11: Лінійні та умовні

Тема: Лінійні та умовні

Мета: вивчити різні техніки гриму, зокрема лінійних та умовних прийомів, які дозволяють створити ефективні та виразні образи.

Завдання:

1. Розгляд концепцій та особливостей лінійного гриму.
 - Вивчення технік лінійного нанесення гриму для досягнення певних ефектів та акцентів.
2. Створення лінійного гриму. Робота з ескізом та референсами.
 - Демонстрація та практичне використання різних лінійних прийомів гримування.
 - Виконання практичних завдань, спрямованих на освоєння технік лінійного гриму.
3. Умовний грим: техніка та вираження
 - Огляд умовних прийомів гриму та їхнє використання для створення абстрактних чи фантастичних образів.
 - Розгляд психології та мистецтва умовного гриму.
4. Створення умовних видів гриму. Робота з референсами та ескізом.
 - Використання умовних прийомів для створення фантастичних чи нестандартних образів.
 - Практичні завдання з використання умовних елементів у гримуванні.

5. Спільне обговорення та оцінка результатів
 - Групове обговорення виконаних завдань та обмін досвідом у використанні лінейних та умовних прийомів гриму.
 - Взаємне оцінювання та визначення успішних стратегій гримування.
6. Створення гримових образів, використовуючи лінейні та умовні прийоми гриму за вибором учасників.
7. Презентація результатів та взаємне обговорення робіт.

РОЗДІЛ 3. Грим та сценічний образ

Тема 12: Жанровий грим.

Тема: Жанровий грим.

Мета: навчити учасників розуміти та використовувати грим як митці в різноманітних жанрах, таких як театральний, фантастичний, історичний, естрадний, та інші. Також, створити умови для творчого експерименту та розширення гримувальних можливостей.

Завдання:

1. Розгляд різних жанрів гриму та їхніх особливостей у створенні образів.
2. Вивчення технік та прийомів для досягнення відповідності конкретному жанру.
3. Створення театрального гриму.
 - Демонстрація та практичне використання технік театрального гриму.
 - Створення театральних образів, які передають атмосферу та емоції конкретного жанру.
4. Практична частина: "Фантастичний грим"
 - Використання гриму для створення фантастичних образів.

— Експеримент з кольорами, формами та текстурами для створення невимовних та унікальних образів.

5. Практична частина: "Історичний грим"

— Створення образів, які відтворюють стилі та моди різних історичних епох.

— Використання гриму для відображення конкретного історичного контексту.

6. Практична частина: "Естрадний грим. Грим в цирку, на сцені оперного театру, у балеті та мюзиклах"

— Вивчення та застосування гриму для створення образів для сцен та шоу.

— Створення яскравих та виразних образів, специфічних для естрадного жанру.

7. Обговорення та взаємна оцінка

— Групова обговорення виконаних завдань та обмін досвідом у створенні гримових образів різних жанрів.

— Визначення успішних технік та обмін ідеями щодо творчого підходу до конкретного жанру.

8. Створення гримових образів для конкретного жанру (обраного власноруч) з використанням вивчених прийомів.

9. Презентація результатів та обговорення вибраних жанрів та їхніх особливостей.

10. Підготовка портфолію.

Тема 13: Стиль та образ

Тема: Стиль та образ

Мета: полягає в тому, щоб навчити учасників розуміти стилі гримування та вміло використовувати їх для створення характерних образів:

- Навчити учасників розпізнавати різні стилі гриму та їхні характерні риси.
- Розвивати вміння адаптувати грим до різних стилів та інтерпретувати їх у створенні образів.
- Сприяти творчому підходу учасників до використання гриму для вираження конкретного стилю та втілення обраного образу.

Завдання:

1. Розгляд популярних стилів гриму, таких як класичний, модний, тематичний тощо.
 - Аналіз ключових рис та особливостей кожного стилю.
2. Практична частина: "Стилізований грим"
 - Демонстрація та використання технік гриму для створення стилізованих образів, які характерні для певного стилю (наприклад, ретро, модерн, футуризм тощо).
3. Практичні вправи з адаптації гриму до різних стилів.
4. Практична частина: "Інтерпретація стилів у гримі"
 - Використання гриму для інтерпретації певних стилів, зокрема підкреслення ключових рис та елементів стилю у створенні образів.
 - Реалізація практичних завдань з вибору та створення обраного стилізованого образу.
5. Аналіз іміджу героя:
 - Обираємо літературного або кінематографічного героя. Створюємо грим та зачіску, які найкраще відображають характер та стиль
6. Модне гримування:
 - Вивчаємо актуальні модні тенденції в гриму та зачісці на сучасних подіумах.

— Створити свій варіант модного образу, використовуючи ці тенденції.

7. Практичні вправи. Вистава: "Герой в різних образах":

— Оберіть героя та створіть грим для нього в різних образах (робочий, вихідний, весільний тощо).

— Реалізуйте ці образи під час невеликого "сценічного" виступу.

8. Рекламний образ:

— Виберіть продукт або бренд, який вам подобається.

— Створіть образ, який ідеально підходить для реклами цього продукту.

9. Грим для фотосесії:

— Проведіть фотосесію з використанням різних гримів та образів.

— Оберіть тему (наприклад, "денний лук", "вечірній гламур", "екзотичний стиль") та створіть образи, які пасують до цієї теми.

10. Маскарадний образ:

— Підготуйте грим та образ для маскарадного вечора.

— Зверніть увагу на те, як ви можете креативно використовувати грим для створення загадкового або фантастичного образу.

11. Обговорення та взаємна оцінка результатів

— Групова обговорення виконаних завдань та обмін досвідом щодо створення різних стилів у гримі.

— Взаємне оцінювання та визначення ефективних технік роботи з обраним стилем.

12. Створення гримового образу, використовуючи вивчені техніки, у вибраному стилі.

13. Підготовка портфолію. Зберіть свої кращі роботи в області гриму в одному портфолію.

— Додайте кожному образу короткий опис, що визначає його стиль та концепцію.

14. Презентація результатів та обговорення вибраних стилів та їхніх характерних особливостей. Створення портфоліо:

5. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Навчання гримувальному мистецтву — це не лише отримання технічних навичок, але й відкриття власної творчості та самовираження. Учасники повинні активно слухати, точно виконувати інструкції та експериментувати, розвиваючи власний стиль. Важливо співпрацювати з однодумцями, обмінюючись ідеями та навичками. Самооцінка та створення портфоліо допоможуть студентам вдосконалити свої навички та відстежити особистий прогрес. Навчання гриму — це унікальна можливість розкрити творчий потенціал та зануритися у світ мистецтва самовираження.

Рекомендації студентам для ефективного участі в практичних заняттях з гримувального мистецтва:

1. Підготовка інструментів та матеріалів:

— Завчасно перевірте наявність у вас необхідних інструментів та косметики для гримування.

— Підготуйте чистими пензлями, губками та іншими необхідними знаряддями.

2. Активна участь у вступній частині:

— Активно слухайте вступну частину, де надається основні теоретичні відомості.

— Задавайте питання та уточнюйте невідомі моменти ще до початку практичних вправ.

3. Уважне спостереження за демонстрацією:

- Спостерігайте за демонстрацією технік та прийомів гриму, яку проводить викладач.
- Звертайте увагу на деталі та особливості, що відзначені викладачем.

4. Точне виконання інструкцій:

- Слідуйте інструкціям та виконуйте кожен етап гримування, дотримуючись вказівок.
- Якщо у вас є питання або непорозуміння, не соромтеся запитувати.

5. Творчий підхід та експерименти:

- Будьте творчими та експериментуйте з різними техніками гримування.
- Виявляйте власний стиль та виражайте свою творчість у створенні образів.

6. Співпраця та обмін досвідом:

- Взаємодійте з іншими студентами, обмінюйтесь досвідом та порадами.
- Розглядайте роботи одне одного, діліться враженнями та навчіться на прикладах успішних робіт.

7. Самооцінка та вдосконалення:

- Під час роботи над власним образом ретельно оцінюйте свою роботу.
- Виділяйте позитивні аспекти та визначайте напрямки для подальшого вдосконалення.

8. Створення портфоліо:

- Фіксуйте свої кращі роботи та додавайте їх до власного портфоліо.
- Використовуйте портфоліо як інструмент для візуалізації свого прогресу та досвіду.

Дотримуючись цих рекомендацій, ви зможете ефективно вивчати гримувальне мистецтво та розвивати свої навички у цій творчій галузі.

Методичні вказівки до виконання контрольних робіт

Характерні грими відносяться до категорії найскладніших та найрізноманітніших. Це грими з яскраво вираженою рисою характеру, расові та національні, патологічні (різних хвороб), історичні та портретні, фантастичні та казкові. Контрольна робота служить підготовчим етапом до створення подібного гриму на заняттях та буде свідчити про те, наскільки студент готовий до його практичного втілення.

Для виконання контрольної роботи можна брати тільки перші з перерахованих вище категорій характерних гримів - грими з яскраво вираженою рисою характеру. Не потрібно працювати над гримом "взагалі": злим, добрим, хитрим, дурним і т.п., доцільніше створювати грими певного сценічного образу з добре відомих п'єс вітчизняної та зарубіжної класичної драматургії.

Знаходження повноцінного гриму, що вірно розкриває основні риси ролі, її внутрішню сутність не може прийти одразу, для цього потрібна велика попередня підготовка, яка і повинна відобразитися у даній контрольній роботі.

Приступаючи до роботи над гримом, потрібно передчасно вивчити час, епоху, зібрати іконографічний, ілюстративний матеріал (листівки, репродукції картин, портретів, вирізки з часописів, замальовки і т.п.), ретельно продумати головні риси образу, визначити світосприйняття персонажа, зрозуміти його відношення до оточуючого.

Основний матеріал, який повинен бути відправною точкою для пошуків гриму дає сам твір. Правда, автори, звичайно, дають мало вказівок про зовнішність героїв, найчастіше вказуючи лише вік та професію. Тут дуже важливо враховувати усі ремарки автора, т.я. навіть незначні деталі зовнішності допомагають розкриттю внутрішніх рис характеру персонажа.

Який би грим не доводилось створювати, необхідно враховувати всі "запропоновані обставини", які подані у п'єсі: місце та час дії, вік, стан здоров'я, умови праці, національність, професію, характер темпераменту, смаки та звички персонажа. Безумовно, всі ці фактори відображаються на зовнішності людини і відповідно повинні бути відображені у гримі.

Але якими б докладними та точними не були б вказівки автора, все ж вони не достатні для створення гриму, і необхідно значно більш докладне вивчення та накопичення додаткових матеріалів, особливо це стосується п'єс, що відносяться до іншої історичної епохи. Багато матеріалу для знаходження гриму дають твори майстрів живопису та скульптури. З граничною глибиною та виразністю вони розкривають типові боки життя певної епохи, характер та соціальний вигляд людей. Але, звичайно, невичерпним джерелом у творчому процесі створення гриму служить саме життя з його величезним різноманіттям облич, типів, характерів. Тому рекомендується збирати альбоми з різноманітними вирізками, фотокартками, репродукціями картин, замальовками і т.п., які можуть бути використані як мотив для майбутнього гриму.

Будь-які характерні грими можуть бути як глибоко реалістичними та життєвими, так і гостро сатиричними і умовними. На характер гриму основний вплив здійснюють особливості творчості автора, жанрові ознаки та стиль п'єси. Наприклад, у п'єсах М.В. Гоголя, образи, які стали завдяки своїй типізації загальними - Хлестаков, Підколесин, Манілов, Собакевич і т.д., змальовані самим автором яскраво та колоритно, то у цих гримах припускається деяке загострення та перебільшення, але без шаржу та карикатурності, а грими чеховських та горьковських героїв вимагають правдивих, дуже реалістичних гримів. Більш театральними можуть бути грими у трагедіях Шилера та Шекспіра, в комедіях Мольєра, Кальдерона, Гольдоні. На характер гриму впливає Ваше бачення даного образу. Від різноманітного трактування образу, від підкреслювання різних сторін характеру можуть народитися різні уявлення про зовнішність персонажу.

Виходячи з вище вказаного у контрольній роботі слід надати докладну характеристику таких виразних засобів гриму, які пропонується застосувати: живописні і структурно-об'ємні прийоми гриму, застосування перук, борід та інших пастижерських виробів. Бажано зробити замальовку, ескіз майбутнього гриму. Це може бути фотокартка вже виконаного гриму і це навіть бажаніше, т.я. на фото дуже добре видимі усі дрібні недорахунки та помилки.

Персонажі п'єс, що рекомендовані для контрольних робіт

З класичного українського репертуару:

Котляревський І. "Наталка Полтавка" - Возний, Виборний

Шевченко Т. "Назар Стодоля" - Гнат

Тобілевич І. "Безталанна" - Свати, Степан, Ганна, Варка, Софія

Кропивницький І. "По ревізії" - Старшина, Писар, Гараська, Риндичка Квітка-

Основ'яненко Г. "Сватання на Гончарівці"- Стицько

Куліш М. "Дев'яносто сім" - Ларіон, Арина, Ліза

Карий К. "Мартин Боруля" - Боруля, Степан, Націєвський Старицький М.

"За двома зайцями" - Голохвастов, Проня

Корнійчук І. "Богдан Хмельницький" - Богун, Кривонос, Кисель, Зося, Варвара, Соломия

Гоголь М. "Сорочинська ярмарка" - Хивря, дьяк

Українка Л. "Камінний господар" - Донна Анна, командор, Дон Жуан

З класичного зарубіжного репертуару:

Шекспір У. "Дванадцята ніч" - Сер Ендрю, Том Белг. "Макбет" - Макбет

Шоу Б. "Цезарь та Клеопатра"

Мольєр Ж. "Витівки Скопена" - Оргоній

Шерідан "Дуенья" - Клара, Дон Пабло, Мендоса

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Найменування розділів і тем	Усього годин
1	Вивчити особливості застосування косметики різних історичних епох на основі живописних портретів.	4
2	Опрацювати книгу Елдрідж Л. "Писана краса. Історія макіяжу".	8
3	Скласти схему западин та випуклостей власного обличчя. Робота з ескізом.	8
4	Знайти приклади скульптурно-об'ємного та живописного гриму в театрі та кіно.	9
5	Вивчити особливості національного гриму стародавніх єгиптян, вавілонян, греків, римлян на основі їх портретних та живописних зображень (папірус, вази, скульптури).	6
6	Вивчити особливості національного гриму східних народів (тунгусів, китайців, японців) на основі живописних зображень та кінострічок.	10
7	Вивчити особливості вікового гриму видатних акторів театру та естради ХХ ст.	18
8	Переглянути вистави Харківських театрів і дати аналіз гриму акторів.	20
9	Вивчити особливості оформлення обличчя виконавця на основі телевізійних програм.	25
10	Опрацювати книгу Гуськова С. "Мистецтво гриму".	12
11	Придумати та опрацювати образ казкового персонажу (попелюшки, феї, Снігуроньки тощо).	30
12	Опрацювати книгу Шатохіна І. "Грим у театрі і кіно".	30
Всього		180

7. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Навчання та виконання самостійних робіт у гримувальному мистецтві не лише відбудовує технічні навички, але і розвиває ключові аспекти творчості та самовираження. Це важливо з численних причин:

- 1. Творчий Розвиток:** Створення власних образів та експерименти з гримом розкривають творчий потенціал студентів, дозволяючи їм виражати свою унікальну індивідуальність.
- 2. Розвиток Критичного Мислення:** Виконання самостійних робіт сприяє розвитку аналітичних та критичних мислительських навичок. Студенти навчаються оцінювати свою роботу, виділяти позитивні аспекти та визначати напрямки подальшого вдосконалення.
- 3. Індивідуалізація:** Процес створення образів за власними ідеями дозволяє студентам виявити свої сильні сторони, визначити власний стиль та підходи у гримувальному мистецтві.
- 4. Художня Визначеність:** Виконання робіт, які враховують художні аспекти, дозволяє студентам розуміти галузь як професійні гримери, а також як творчі митці.
- 5. Взаємодія та Обговорення:** Використання самостійних робіт як інструмента для обговорення та взаємодії стимулює обмін досвідом між студентами, що веде до більш широкого розуміння гриму як мистецтва.
- 6. Віддзеркалення Прогресу:** Створення портфоліо, що включає самостійні роботи, дозволяє студентам відстежувати свій особистий прогрес та слугує важливим інструментом для подальшого навчання та кар'єрного розвитку.

Методичні рекомендації для студентів:

1. Тематичне дослідження:
 - Детально вивчіть тему своєї самостійної роботи.
 - Поглиблене розуміння теми допоможе вам ефективно втілити концепцію у гримовому образі.
2. Вибір індивідуальності:
 - Знаходьте особистий підхід до теми та розглядайте її крізь призму власних ідей та вираження.

- Створіть образ, який відзначатиметься вашою творчою індивідуальністю.
3. Експерименти та практика:
- Не бійтеся експериментувати з різними техніками та кольорами.
 - Практичне використання різноманітних прийомів розвиває ваші гримувальні навички.
4. Самоконтроль та критичне мислення:
- Регулярно перевіряйте свою роботу, враховуючи деталі та загальний вигляд.
 - Розвивайте критичне мислення, аналізуючи, як ви можете покращити свою роботу.
5. Комерційна та художня перспектива:
- Залучайте обидві сторони гримування — комерційну та художню.
 - Вивчіть, як створити гармонійний образ, що відповідає задачам як професійного гримера, так і митця.
6. Подальший розвиток:
- Визначайте області для подальшого вдосконалення та розвитку.
 - Встановлюйте нові цілі та завдання для самостійного розвитку у гримувальному мистецтві.
7. Взаємодія та обговорення:
- Долучайтеся в обговорення своєї роботи з колегами та викладачами.
 - Взаємна обмін досвідом допоможе розширити свій погляд та здобути нові ідеї.
8. Терміновість та планування:
- Плануйте свій час ефективно, дотримуючись термінів виконання робіт.
 - Створення розкладу допоможе уникнути тимчасових труднощів та стресів.

З цими рекомендаціями ви зможете максимально використовувати свій творчий потенціал під час самостійних робіт з гримувального мистецтва.

Отже, виконання самостійних робіт в гримувальному мистецтві є ключовим елементом для вдосконалення технічних та творчих навичок студентів, сприяє їхньому особистісному розвитку та готовності до професійної діяльності в цій галузі.

8. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Які з перелічених факторів впливають на формування соціокультурної ідентичності через грим?

- a) Медійні впливи
- b) Історичний контекст
- c) Географічне походження
- d) Особисті уподобання

2. Який аспект гриму відображає його роль у здійсненні соціокультурної ідентичності?

- a) Експресія креативності
- b) Створення артистичних образів
- c) Виклик емоцій та настрою
- d) Підкреслення фізичних рис

3. Яка з наведених характеристик відображає роль гриму усвідомленні соціокультурної ідентичності?

- a) Створення модних трендів
- b) Вираження індивідуальних цінностей
- c) Покращення самооцінки

d) Забезпечення функціональності

4. Яка з наведених характеристик відображає роль гриму у формуванні естетичних цінностей в культурі тілесності чоловічого образу?

- a) Вираження індивідуальності
- b) Покращення зовнішнього вигляду
- c) Виклик емоцій та настрою
- d) Створення артистичних образів

5. Яка соціокультурна функція може бути відображена через мистецтво гриму в культурі сакралізації?

- a) Вираження індивідуальності
- b) Підкреслення соціального статусу
- c) Покращення фізичного здоров'я
- d) Символічне вираження святості

6. Яка соціокультурна функція може бути виконана гримом у контексті соціокультурної адаптації?

- a) Підкреслення соціального статусу/культурної традиції
- b) Вираження індивідуальності
- c) Створення модних трендів
- d) Виклик емоцій та настрою

7. Яка з наведених характеристик відображає роль гриму у формуванні соціальної ідентичності?

- a) Вираження індивідуальності та приналежності до певної групи
- b) Покращення фізичного здоров'я
- c) Створення модних трендів

d) Виклик емоцій та настрою

8. Який період історії макіяжу характеризується використанням естетики блідості та контрасту між кольорами?

- a) Бароко
- b) Відродження
- c) Романтизм
- d) Рококо

9. Які кольори використовувалися у гримуванні епохи бароко?

- a) Яскраві та насичені кольори
- b) Пастельні відтінки
- c) Чорний та темні кольори
- d) Контрастні комбінації кольорів

10. Яка художниця вперше використала прийоми гриму в мистецтві фотографії?

- a) Саллі Манн
- b) Шерон Джексон
- c) Кікі Смітс
- d) Сінді Шерман

11. Який період історії макіяжу характеризується рясним використанням білої пудри, нафарбованих вій білим кольором та специфічною підводкою очей?

- a) Античність
- b) Відродження
- c) Бароко
- d) Рококо

12. Яка культура Стародавнього Світу відома використанням глітеру та масивних прикрас у гримуванні?

- a) Давній Єгипет
- b) Стародавня Греція
- c) Римська імперія
- d) Месопотамія

13. Який матеріал використовували стародавні єгиптяни для створення підводок для очей?

- a) Олія
- b) Віск
- c) Рослинні пігменти
- d) Мінеральна пудра

14. Який косметичний предмет був найбільш популярним у давньогрецькому макіяжі представників усіх верст населення?

- a) Помада для губ
- b) Туш для вій
- c) Рум'яна
- d) Пудра для обличчя

15. Якій культурі Стародавнього Світу приписують винахід помади для губ?

- a) Стародавня Греція
- b) Римська імперія
- c) Давній Єгипет
- d) Месопотамія

16. Яке природне джерело використовували стародавні римляни для отримання червоного пігменту в макіяжі?

- a) Кармін
- b) Куркума
- c) Індиго
- d) Хна

17. Які прийоми гриму використовувались у стародавній Греції для створення високого лобу?

- a) Використання світлих тіней
- b) Застосування контурного макіяжу
- c) Нанесення тонких чорних ліній
- d) Заплетення волосся в складні зачіски

18. Яким стилем гримування відрізнялася македонська культура у Стародавньому Світі?

- a) Стель "Клеопатра"
- b) Стель "Афродіта"
- c) Стель "Олександр"
- d) Стель "Гортачка"

19. Яка функція гриму вважається первинною в обрядах та ритуалах первісної людини?

- a) Символізація відношення до природи
- b) Приховування особистості
- c) Захист від злих духів
- d) Вираження соціального статусу

20. Які матеріали використовували первісні люди для гримування?

- a) Трави та лікарські рослини
- b) Кольорові піскові суміші
- c) Кров тварин та рослинні соки
- d) Глина та натуральні фарби

21. Які символічні зображення на початку імітували у гриму первісної людини?

- a) Сонце та місяць
- b) Тварини та птахи
- c) Рослини та квіти
- d) Абстрактні геометричні форми

22. Які основні кольори мали символічне значення у гриму первісних людей?

- a) Червоний та чорний
- b) Зелений та синій
- c) Жовтий та оранжевий
- d) Білий та сірий

23. Якою магічною рисою (для чого) наділяли малюнки по тілу первісні люди, коли виконували обряд спілкуванням з духами предків?

- a) Захист від злих духів
- b) Представлення людини духовним силам
- c) Посилення енергії в ритуалі
- d) Вираження поваги до предків

24. Який персонаж японського класичного театру носить ім'я "кабуку" та характеризується яскравою грим-маскою?

- a) Самуріл

- b) Гейша
- c) Сумоїст
- d) Нохач

25. Яка китайська форма класичного театру використовує специфічний грим з червоними обрамленням навколо очей?

- a) Байхуа
- b) Пекінська опера
- c) Театр “Кабукі”
- d) Театр “Но”

9. ТЕМИ РЕФЕРАТІВ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЙ

1. Особливості робочого місця та специфічні засоби гримера. Техніка безпеки.
2. Правила гігієни. Терміни придатності косметичних засобів.
3. Ескізування. Особливості роботи з ескізом.
4. Жанри та види гриму.
5. Основи колористики. Кольористичні схеми в гримі та макіяжі.
6. Анатомічні основи гриму. М'язи. Кістки.
7. Основні мімічні композиції (радість, сум та гнів).
8. Корегуючий грим. Зміна форми окремих частин обличчя (губи, ніс, очі, брови, підборіддя тощо).
9. Віковий грим (дитяче, молоде, старече обличчя).
10. Грим повного та художнього обличчя. Особливості. Технології створення.
11. Грими расові та національні. Особливості. Технології створення.
12. Портретний та історичний грим.
13. Грим артистів балеті та опери.
14. Грим у цирку та мюзиклах.

15. Особливості створення образу артистів естради.
16. Анімалістичний грим на сцені театру та в кіно. Особливості роботи з ескізом.
17. Казковий та фантазійний грим.
18. Особливості гриму на театральній сцені. Роль гриму в створенні сценічного образу. Характерний грим.
19. Створення тематичного образу з фольклорними мотивами. 17. Портретний. Особливості. Технології створення.
20. Рани, поруби, порізи та хвороби на сцені театру та в кіно.
21. Об'ємно-скульптурний грим.
22. Технологія роботи з гримом в кіно.

10. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Етапи розвитку гримувального мистецтва.
2. Поняття «грим» та «косметика». Перші згадки.
3. Значення обрядового гриму.
4. Історія бойового розфарбування.
5. Національний грим індіанців.
6. Косметика і парфумерія Стародавнього Єгипту. Ідеали краси.
7. Канони краси Стародавньої Греції. Роль гриму в давньогрецькому театрі.
8. Косметичні засоби Стародавньої Месопотамії. Національні особливості асирійців та вавилонян.
9. Основні досягнення у сфері косметології та макіяжу Стародавнього Риму. Грим в давньоримському театрі.
10. Грим у театрі «Кабукі».
11. Грим у театрі «Катхакалі».
12. Макіяж та зачіска гейші.

- 13.Мистецтво прикрашання тіла в Індії. Значення бінді та махенді.
- 14.Грим у Середньовічному театрі. Засоби догляду за обличчям і тілом.
- 15.Історія масок «Комедії дель арте».
- 16.Естетичні ідеали доби Відродження. Популярні косметичні засоби.
- 17.Мистецтво гриму XVII ст. в країнах західної Європи.
18. Семіотичний аспект та значення “мови мушок”.
- 19.Естетичні ідеали краси XVIII- XIX ст. Декоративна та лікувальна косметика.
- 20.Реформи в гримувальному мистецтві кін. XVIII- поч. XIX ст.. 21.Еволюція стилістичних напрямів та канонів краси XX ст..
- 22.Естетичні ідеали XXI ст.. Грим як складова масової та повсякденної культури. Сучасні функції гриму.

11. СЛОВНИК ТЕРМІНІВ

АЛІГНІН - м'який білий пресований папір для зняття гриму з обличчя.

АНГРУАЗ - мастика для замазування брів.

АТАНДЕ - метод закріплення монтюру на болванці нитками.

АЦЕТОН - хімічний розчин. Використовується як засіб для очистки від лаку, від усіх видів наклейок.

БАКАН - темно -червона гримувальна фарба.

БЛИЛА - косметичний засіб білого кольору. Буває рідинним та сухим.

БЛИСК - косметичний засіб, який має перламутровий окрас. Використовується для очей, губ, щік.

БОЛВАНКА - прилад для постижерської справи, який має форму голови, підборіддя.

БРИЛІАНТИН - косметичний засіб для укладки волосся.

БУКЛІ - різновид елементів зачіски у формі коротенької трубки. Застосовується у зачісках.

ВАЛІК - пристосування для зачіски. Має різні форми. Виготовляється з крепе, бархату, поролону та інших матеріалів.

ВІДТІНЮЮЧИ ФАРБИ - у гримувальній коробці 9 кольорів, які використовуються у змішанні з загальним тоном та один з одним.

ГРИМ - (від фр. grime - "забавний старий").

1. Мистецтво змінення зовнішності актора за допомогою спеціальних фарб, наклеювання борід, усів, перук, вій та інших постижерських виробів.

2. Гримувальні фарби та інші прилади для гриму.

ГРИМ ВІКОВИЙ - художнє відображення віку актора за допомогою гримувальних фарб (гриму), наліпок, наклейок, перук та іншого.

ГРИМ НАЦІОНАЛЬНИЙ - грим різних національностей, рас. Виконується за допомогою гривальних фарб, наліпок, перук.

ГРИМ КАЗКОВИЙ, ПОРТРЕТНИЙ - створюється за допомогою ескізів, ілюстрацій.

ГРИМЕР - робітник театру, спеціаліст з гриму, який допомагає актору гримуватися, а також виготовляє перуки, бороди, вуса, шиньйони, накладки.

ГРИМУВАЛЬНА КОРОБКА - складається з 9 фарб "чистого" кольору та 3 фарби загального тону.

ГУБКА - м'який остов тварини (низького багатоклітинного), який добре всмоктує рідину. Може бути виготовлена з резини чи синтетичного матеріалу. акторами та гримерами для розподілення загального тону на обличчі, та покриття морилкою відкритих частин тіла.

ГУМОЗ - тверда речовина, яка використовується в гримувальній справі для виліплювання об'ємних частин обличчя (носу, підборіддя, надбрівних дуг), різної форми, що необхідна для створення образу.

ДЕРМАКОЛ - рідинна пудра рожевого кольору чи кольору засмаги.

ЖИВОПИСНИЙ ПРИЙОМ - робота по гриму з фарбами, які надають ілюзію об'єму.

ЖИРОВА ОСНОВА - різновид косметичних олій, розріджувач жирних гримувальних фарб, який використовується для зняття гриму та як основа для загального тону.

ЖИРОВІ ФАРБИ - гримувальні фарби, які мають в своїй основі жир.

ЗАВИВКА - засіб придання волоссю вид завитості, може бути різним: холодний, гарячий, хімічний.

ЗАГАЛЬНИЙ ТОН - загальний колір шкіри та рум'ян у гримувальній коробці, є 3 загальних тону № 1, 2, 4.

ЗАЖИМ - прилад для укладки волосся, зачіски, виробляється з рідини, полістелену, фібри.

ЗОНА - мережа для поділення волоссяного покриву: скроневі, лобні, маківка.

КАРМІН - світло - червона гримувальна фарба.

КАУФЮР - (від фран. в перекладі - перукар.) Висококваліфікований художник - перукар.

КЛЕЙ (САНДАРАЧНИЙ ЛАК) - застосовується для приклеювання рослинності на обличчі: борід, вусів, бакенбард, вій а також перук з лобом.

КОСМЕТИКА - (від грец. *cosmeo* - мистецтво прикрашати.) Буває лікувально - профілактична, декоративна. Косметикою називають також засоби, які використовують для догляду за шкірою обличчя, шиї, рук.

КРЕМ - будь - яка мазка суміш, яка використовується для нанесення на обличчя, руки. Це ароматичні суміші жирів, емульсій, суспензій. Класифікуються на жирові, емульсійні, суспензійні, тональні та інші.

КРЕПЕ - постижерні вироби, які мають вид плетіння. Це матеріал для виготовлення борід, усів, бакенбард.

ЛАК ДЛЯ ВОЛОССЯ - косметичний засіб для зберігання зачіски.

ЛАКІВКА (ЛАЧНИЦЯ) - прилад для роботи з гримом, склянка з пензликом, яка наповнена клеєм, лаком.

ЛІНІЯ "СКОРБОТИ" - термін косметологів. Ознака увядання шкіри, який виявляється з віком - носогубні зморшки, обвислі щоки, опущені кутки рота.

МАКІЯЖ - прикрашення обличчя за допомогою "сухих фарб" (помада, туш, маскара, тіні).

МАСКА - має 2 значення:

1. Косметична процедура догляду за шкірою.
2. Засіб для захисту обличчя. Виготовляється з бархату, шовку, картону та ін.

МАСКАРА - засіб для підведення брів, вік і вій. Застосовується як у декоративній косметиці так і у гримі.

МАСКУВАЛЬНА ПАСТА - засіб для приховання межі перуки.

МЕЙК - АП - (від англ.) - підфарбовування обличчя.

МІМІЧНІ ЗМОРШКИ - термін косметологів. Проявляється від звичок хмуритися, зморщувати лоба, носа, губ та ін.

МОНТЮР - основа постижерського виробу. Виготовляється з тюлю, газу, мадеполаму.

МОРИЛКА - родинна фарба різного кольору. Для фарбування окремих частин тіла.

НАКЛАДКА - волосяний виріб. Може бути чоловічій чи жіночій.

НАКЛЕЙКА - "рослинність" обличчя: вуса, вії, бакенбарди, брови, бороди різних видів та форм.

НАЛІПКА - зміна деталі в обличчя за допомогою об'ємних деталей: з гумозу, вати, поролону та інших матеріалів.

НЕПОГОЛЕННІСТЬ - природна та штучна. Штучна створюється різними засобами: з крепе, з стриженого волосся, за допомогою гримувальних фарб.

ОЛІВЦІ КОСМЕТИЧНІ (КОЛЬОРОВІ) - косметичний засіб для підводки губ, вій, брів, очей.

ОХРА - у гримі фарба жовтого кольору.

ПЕНЗЛИК - інструмент гримера, різний за формою та матеріалами (колонок, білка).

ПЕРУКА - накладні волосся з певною зачіскою. Бувають побутові та театральні.

ПЕРУКА ЖІНОЧА - дамські перуки імітуючи жіночу зачіску, яка потрібна за образом.

ПЕРУКА ІСТОРИЧНА - перуки, які носили в різні епохи: алонжеві, пудренні, "пудель", "грива лева" та ін.

ПЕРУКА ЧОЛОВІЧА - різновид чоловічих перук класифікуються на прості, складні та характерні.

ПЕРУКА ХАРАКТЕРНА - перука з яскраво виразними особливостями: лисий, казковий, комічний та ін.

ПЛАСТИЧНІ ДЕТАЛІ - використовується для зміни форми обличчя, носу, лоба, щік, підборіддя.

ПОМАДА - косметичний засіб, фарба для підмальовування губ.

ПОСТИЖ - (від фран .неприродній) - має кілька значень: 1. Робота зі зрізаним волоссям. 2. Вироби з волосся.

ПРОБА ГРИМУ - робота з знаходженням зовнішнього образу за допомогою фарб, постижерських виробів, елементів костюму.

ПУДРА - косметичний засіб різного кольору та виду (порошок, рідина, крем).

РОЗТУШОВКА - паперова паличка для гримування.

"РОСЛИННІСТЬ" - різної форми і кольору вуса, вії, борода, бакенбарди.

РУМ'ЯНА - косметичний засіб для підмальовування обличчя. Бувають сухі, жирні, компактні.

СКУЛЬПТУРНО - ОБ'ЄМНИЙ ПРИЙОМ - використання у роботі з гриму, наклейок, наліпок.

ТАМБУРОВКА - прикріплення волосся спеціальним крічком до матеріалу при виробі постижу.

ТІНІ - косметичні фарби, які використовуються при підмальовуванні обличчя.

Бувають рідинні, у тубах, компактні, порошок.

ФАРБИ - (у гримі) - жирові, рідинні, сухі, водяні, порошковообразні у флаконах, тубах, коробках.

ФАРБИ "ТЕПЛОГО ТОНУ" - фарби червону спектру (червоні, помаранчеві, жовті).

ФАРБИ "ХОЛОДНОГО ТОНУ" - фарби синього спектру (сині, фіолетові, блакитні).

ШИНЬОН - (від фран.) - постижерський виріб на тюлі чи матеріалі, який слугує добавкою до власного волосся.

ШРАМ - слід від рани на шкірі (колотий, різаний, рваний). Штучний шрам відтворюється за допомогою гримувальних фарб, колодію.

ЩПЦІ ПЛОЙКИ - різновид перукарських щіпців. Бувають одне-, двох- та трьох-жолобкові.

ЕКСЕЛЬСІОР - тонкий прозорий матеріал для роботи з гриму.

ЕМУЛЬСІЯ - косметичний засіб, який складається з кількох не змішуваних рідин. Наприклад - вода + олія.

12. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рівень досягнення запланованих результатів навчання перевірятиметься за допомогою рубіжних етапів контролю у формі усного опитування та практичного виконання тем курсу. Оцінка залежить від якості виконання завдань самостійної роботи студентів.

Завданням оцінювання є перевірка розуміння та засвоєння навчального матеріалу, здатності опанувати пластичну техніку вправ та довести її до автоматичного виконання.

Студент повинен вільно орієнтується в поняттях дисципліни, а також застосовувати їх практично; безпомилково виконувати гримувальні схеми; правильно виконати практичні завдання; вміти самостійно відпрацьовувати техніки; легко виконувати нові акторські завдання, не втрачаючи техніки виконання.

Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Грим» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової кредиту та включає: а) систематичне відвідування занять; б) активність роботи на практичних заняттях; в) вчасне виконання завдань; г) успішні результати тренінгу, г) оцінки за відповіді на заняттях, д) оцінки за виконання всіх завдань самостійної роботи; е) якість виконання техніки.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№ з/п	Найменування	Номер теми
1	Робочі програми та силабус	1-13
2	Точки бездротового доступу до мережі Інтернет.	1-13
3	Презентації/відеоматеріали	1-13
4	Аудиторія (спеціальний гримерна для занять оснащена дзеркалами, гримувальними столами та стільцями та теплою водою)	1-13
5	Палетка театрального гриму (за кількістю студентів у групі).	1-13
6	Серветки, спонжі, пензлі, вата, рушники, розтушовки, театральна пудра, пастижерські вироби.	1-13

14. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Грим [Текст] : навч.-метод. матеріали з курсу для студ. ф-ту театр. та кіно-, телемистецтва / Харк. держ. акад. культури, Каф. режисури; [уклад. Медведєва В. В.]. – Х. : ХДАК, 2007. – 26 с.
2. Гуськов С. Мистецтво гриму. – К., 1992.
3. Елдрідж Л. Писана краса. Історія макіяжу / Л. Елдрідж. – ArtHuss StyleBook, 2018. – 240 с.
4. Малярчук К. Г. Особливості використання гриму в українському театральному мистецтві. Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство, 2019. Вип. 40. С. 45-50.

5. Медведєва, В. В. Грим як заключний етап роботи актора над ролю [Текст] / Медведєва Валентина Вікторівна // Соціально-гуманітар.вісн. : зб. наук. пр. / Т-во;Наука та знання;. – [Харків], 2014. – Вип. 11. – С. 141-147.
6. Медведєва, В. В. Пошуки характерності в гримі як умова створення цілісного художнього образу [Текст] / В. В. Медведєва // Культура України : зб. наук. пр. / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури, [Акад. мистец. України, Ін-т культурології ; редкол.: В. М. Шейко (відп. ред.) та ін.] ; за заг. ред. В. М. Шейка. – Харків, 2010. – Вип. 31. – С. 193-199.
7. Момчилова А. Колір як образотворчий засіб гриму. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку : наук. зб. Рівне : РДГУ. 2018. Вип. 28. С. 294-299.
8. Шаркіна А. Художня структура тематичного жіночого образу з фольклорними мотивами: етапи створення. Art and design. 2020. No2. С. 147-157. (Index Copernicus)
9. Шатохін І. Грим у театрі і кіно. / І. Шатохін. – К.: Мистецтво, 1971. – 170 с.

Додаткова

10. Бойко Т. А. (2021, 22 квітня). Маска в українському театральному мистецтві: національні естетико-художні параметри. В Сценічне мистецтво: домінуючі проблеми художньо-творчих процесів, Матеріали Всеукраїнської наукової конференції, Київ (с. 179-182). Видавничий центр КНУКіМ.
11. Кравченко З. Дослідження елементів африканської естетики художником-гримером для її втілення в театрі та кіно [Текст] / Зоя Кравченко // Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво : наук. журн. / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв ; редкол.: О. Безручко, І. Гавран, А. Медведєва [та ін.]. – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2019. – Т. 2, No 1. – С. 24-32. 12. Малярчук К.

- Г. Грим і маска як структурні складники сценічного образу // Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство. Вип. 45 С. 191- 198. - ISSN 2616-4183
12. Малярчук К. Г. Грим як об'єкт наукової рефлексії / К. Г. Малярчук // Культура і сучасність : альманах. - 2019. - № 1. - С. 283-287. - Бібліогр. в кінці ст. . - ISSN 2226-0285
13. Медведєва В. В. Взаємозв'язок візуальних складових сценічного образу [Текст] / В. В. Медведєва // Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 24-25 квіт. 2014 р. / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури, Нац. акад. мистец. України, Ін-т культурології ; [редкол.: В. М. Шейко та ін.]. – Харків, 2014. – С. 174-175.
14. Медведєва, В. В. Грим і трансформація образу в сценічному мистецтві [Текст] / В. В. Медведєва // Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття. У 2 ч. : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 22-23 квіт. 2010 р. / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури, Акад. мистец. України, Ін-т культурології ; [редкол.: В. М. Шейко та ін.]. – Харків, 2010. – Ч. 2. – С. 55-56.
15. Медведєва В. В. Сучасні вимоги до театрального гриму: основні фактори [Текст] / В. В. Медведєва // Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 19-20 квіт. 2012 р. / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури, Акад. мистец. України, Ін-т культурології, Упр. культури і туризму Харк. обл. держ. адмін. ; [редкол.: В. М. Шейко та ін.]. – Харків, 2012. – С. 202-203.
16. Медведєва В. В. Семіотичний аспект мистецтва гриму [Текст] / В. В. Медведєва // Культура України : зб. наук. пр. / М-во культури України, Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка ; редкол.: В. М.

- Шейко, М. В. Дяченко, З. І. Алфьорова [та ін.]. – Харків : ХДАК, 2014. – Вип. 46. – С. 228-235.
17. Момчилова А. Науково-теоретичні засади дослідження гриму в мистецьких практиках. Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство» : зб. наук. пр. Київ : Видав. центр КНУКіМ. 2018. Вип. 38. С. 259-268.
18. Момчилова А. Грим у модних інноваціях. Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences, VII(34), I.: 205. Budapest. 2019 Sept. P. 15-17 (Index Copernicus).
19. Проскурякова О. В. Грим як механізм усвідомлення та здійснення соціокультурної ідентичності // «Чорноморські наукові студії»: матеріали VIII Всеукраїнської мульти-дисциплінарної конференції, м. Одеса, 24 червня 2022 року. – Одеса: Міжнародний гуманітарний університет, 2022. – С. 357-359. ISBN 978-966-992-796-5
20. Проскурякова О. В. Естетична функція гриму в культурі тілесності чоловічого образу // Modern research in world science. Proceedings of the 4th International scientific and practical conference. SPC “Sci-conf.com.ua”. Lviv, Ukraine. 2022. С. 765-768.
21. Шаркіна А. Практики гриму в fashion-інноваціях: специфіка, функції. Art and design. 2020. No3. С. 132-144. (Index Copernicus).

Інформаційні ресурси

- 1.Бібліотека Харківської державної академії культури <http://lib-hdak.in.ua/> 2. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека <http://mtlib.org.ua/>
- 3.Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка <https://korolenko.kharkov.com/>
- 4.Національної бібліотеки України ім. <http://www.nbuv.gov.ua>

5. Національна бібліотека України

<http://elib.nplu.org/collection.html?id=61> ім. В. І. Вернадського Ярослава Мудрого

6. Безкоштовна електронна бібліотека. Українська книга. <http://ukrknyga.at.ua>

7. Сайт Інституту проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України. <http://mari.kiev.ua>

Інтернет-ресурси

1. Музей театрального, музичного та кіномистецтва України. Режим доступу : <http://www.tmf-museum.kiev.ua>

2. Театральна енциклопедія – режим доступу : <http://rulit.net>

3. Аптека-музей м. Львів. Режим доступу: <https://lvivpharmacy.org.ua/>

4. Віртуальний музей. Discover Día de Muertos. Режим доступу: <https://artsandculture.google.com/>

5. Музей японської традиційної краси “Beni Museum“. Режим доступу: <https://www.isehanhonten.co.jp/museum/>

6. Онлайн-виставка “CEREMONIAL COUTURE” African Ceremonies. (Традиційна мода африканського континенту). Режим доступу: https://artsandculture.google.com/story/lwURhkz9ah_XIQ

7. Онлайн-виставка “Inside the “Khon” activity room” Queen Sirikit Museum of Textiles (Всередині комнати “Хон”. Індійський традиційний театр.). Режим доступу: <https://artsandculture.google.com/story/-gXR5McCIO9JLA>

8. Онлайн-виставка “How to Get Cleopatra’s Makeup Look” (Макіяж Клеопатри). Режим доступу: <https://artsandculture.google.com/story/LgVxbYmQoydlKA>

9. Онлайн-виставка гримувального мистецтва в оперному театрі “Opera Makeup”. Opéra Orchestre national Montpellier Occitanie. Режим доступу: <https://artsandculture.google.com/story/KwVBEhXuPmBZLA>

10.Онлайн-виставка “Powder and Patches. Gardiner Museum” (Фарфор для будуару у Європі 18 ст.). Режим доступу: <https://artsandculture.google.com/story/qwXhDuGvgnd7Iw>

11.Онлайн-виставка “Women's Rights and Cosmetics” (“Права жінок та косметика”). Режим доступу: <https://artsandculture.google.com/story/EQWRDrY73Z21fw>

Навчальне видання

ГРИМ

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів третього (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності
026 «Сценічне мистецтво»,
ОП «Акторське мистецтво драматичного театру та кіно»

Укладач:

Проскуракова Олександра Вячеславівна, викладач

В авторській редакції

Комп'ютерний набір О.Проскуракова

Комп'ютерна верстка

План 2024

Підписано до друку _____ 2023 р. Формат 60x84/16

Гарнітура «Times». Папір для мн. ап. Друк ризограф

Ум. друк. арк. _____ Тираж 100. Зам № _____

ХДАК, 61057, Харків -57, Бурсацький узвіз, 4

Надруковано в лаб. множ. техніки ХДАК